

Agenda Infrastructuurmarkt

Zoetermeer, 1 augustus 2015

De Agenda Infrastructuurmarkt van Bouwend Nederland vormt het beleidskader voor de regio's, vakgroepen en secties van Bouwend Nederland. Het legt de ambities en doelstellingen van Bouwend Nederland voor de komende drie jaar vast. Het geeft lidbedrijven, bestuurders, medewerkers, en stakeholders inzicht in de inhoudelijke koers en in de doelen. De Agenda Infrastructuurmarkt is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met (vertegenwoordigers van) vakgroepen, secties, regionale infraplatforms, lidbedrijven, en bestuurders van Bouwend Nederland.

1. Huidige positie van de infrastructuurbedrijven in Nederland

De ondernemingen die actief zijn in aanleg en onderhoud van Nederlandse infrastructuur verkeren over de hele linie in zwaar weer. Hoewel er sprake is van regionale verschillen en verschillen per deelmarkt lopen gemiddeld genomen de omzetten terug en staan de winstmarges sterk onder druk. Er is behoefte aan een perspectief dat inzet op vernieuwing, groei en samenwerking.

2. Visie

Het is de ambitie van Bouwend Nederland om te komen tot een infrasector van (inter-)nationale allure en leiderschap waarin kwaliteit, veiligheid, gezondheid en 'total-cost of ownership' centraal staan. Het proces hiernaartoe wordt steeds meer ondersteund door gebruik van digitale middelen, innovatietechnologie en het aanboren van de creativiteit. Een sector waarin sprake is van gezonde concurrentie, gezond rendement, continuïteit van de ondernemingen en een optimaal ondernemersklimaat.

3. Maatschappelijke opgaven en infrastructuurmarkt

Bouwend Nederland ziet de volgende maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van (gebruik van) infrastructuur waarin de ondernemingen die actief zijn in de infrastructuursector een cruciale rol spelen:

- Voortdurende groei van mobiliteit; toename auto- en (snel-)fietsverkeer.
- Toenemende verandering van manieren van mobiliteit; elektrische fiets/auto, zelfrijdende auto's.
- Toenemende digitalisering van infrastructuur; 'Smart-mobility', digitale meetsystemen, smart-grids.
- Klimaatverandering stelt hogere eisen aan klimaatadaptatie en bescherming tegen water.
- Toenemende ouderdom: 'bouwhausse' uit jaren '70 en '80 is aan groot onderhoud/vervanging toe.
- Noodzaak tot recycling in plaats van verbruik van grondstoffen en delen in plaats van bezitten.
- Toenemende complexe en integrale bouwopgave in stedelijke gebieden.
- Terugtrekkende overheid en internationalisering van de infrasector.

De geschetste ontwikkelingen zijn niet volledig, maar zijn wel bepalend voor het steeds weer wisselende krachtenveld waarin de infrastructuursector in opereert. Overkoepelende trend is dat infrastructuurbeleid en -investeringen voortdurend achter deze demografische, technologische en maatschappelijke behoefte aanlopen.

Niet alleen, maar samen met klanten, toeleveranciers en andere ketenpartners moeten nieuwe producten en diensten worden ontwikkeld, beleid worden aangepast en werkprocessen worden

verbeterd. Zonder innoverende ondernemers stukt de vernieuwing in producten en markten. Bouwend Nederland en haar leden zetten zich daarom in voor een vernieuw(en)de infrasector die leidend is in de samenleving. Zij kiezen voor:

1. Vraaginnovatie in de infrasector
2. Innovatie in markt en financiering in de infrasector
3. Innovatie van diensten en producten in de infrasector
4. Recycling en energiebesparing in de infrasector

Vernieuwing in aanbestedingsprocessen en opleidingen/behoud van vakmanschap zijn ook onlosmakelijk verbonden met bovenstaande punten. Voor het thema 'Aanbesteden en Contracteren' en het thema 'Onderwijs en Opleiding' worden aparte Agenda's opgesteld.

4. Strategische koers infrastructuurmarkt

De leden van Bouwend Nederland hebben de volgende overwegingen, ambities en doelstellingen op het gebied van de infrastructuurmarkt:

4.1 Innovatie in markt en financiering van de keten in de infrasector

1. Doelstelling: Bouwend Nederland zet zich in om bij opdrachtgevers te komen tot een stabiele visie en budgetten voor de (middel)lange termijn op het gebied van infrastructuur. Bouwend Nederland zet zich in om kwaliteit, veiligheid en gezondheid en 'total-cost of ownership' centraal te zetten in het infrastructuurbeleid;

Er is een toenemende behoefte aan langjarige andere vormen van bekostiging en financiering van Nederlandse infrastructuur. De 'klassieke' wijze van publieke bekostiging in combinatie met publieke financiering (Infrafonds, Deltafonds, Provinciale Infrastructuur plannen, etc.) moeten worden verrijkt. Door zo goed mogelijke alle denkbare opbrengsten op de lange termijn te benoemen en te integreren in een project/programma, komen mogelijk ook nieuwe (markt- / particuliere)partijen in beeld die kunnen bijdragen aan de bekostiging.

Naast deze noodzakelijke verhoging van budgetten voor infrastructuur vanuit belastingopbrengsten, zijn er kansen in Europees (regionaal) geld en een meer integrale bekostigingsbenadering van projectopgaven. De ondernemers in de infrasector zien mogelijkheden voor eenvoudige(-re) PPS-projecten bij provincies en (grote) gemeenten. Financieringsbronnen zijn mogelijk via de NLI (Nederlands pensioengeld) in 2019 minstens 1 miljard euro en het Europees Fonds voor Structurele Investerings (EFSI, of 'plan-Juncker').

2. Doelstelling: Omgang en financiering in de keten zij gericht op een duurzame relatie. Zo zijn in 2016 met opdrachtgevers en kredietverstrekkers uniforme afspraken gemaakt over het afschaffen/beperken van bankgaranties en het verbeteren van het betalingsgedrag in de infrasector.

Het gezamenlijk centraal zetten van kwaliteit, veiligheid, gezondheid en 'total-cost of ownership' in het infrastructuurbeleid, in plaats denken in puur kosten, zal leiden tot andere vraag en aanbod. Afhankelijk van de vraag kan vervolgens het (best passende) aanbestedingsproces worden ingericht.

Binnen de sector zelf zijn liquiditeit en bedrijfsfinanciering zeer belangrijk. De eisen ten aanzien van bankgaranties en de betalingstermijnen tussen zowel overheden en bedrijven als tussen bedrijven onderling zijn punten van aandacht. Versterken van de financiële positie van de infrabedrijven zowel mkb als concerns is van groot belang voor continuïteit van de ondernemingen en van de gehele marktketen.

4.2 Vraaginnovatie in de infrasector

1. Doelstelling: Bouwend Nederland wil in 2016 te beschikken over specifieke, gebiedsgerichte, investeringsagenda's voor de regio's (gericht op provincie en gemeente) van Bouwend Nederland.

De tijd dat overal in Nederland de marktontwikkelingen gelijk waren is voorbij; zowel maatschappelijke, economische als demografische trends zullen per regio verschillen. De verstedelijking in Nederland zal beleidsmatig en financieel steeds meer nadruk leggen op uitbreiding en inpassing van infrastructuur in de beperkte ruimte in de Randstad en stedelijke gebieden. In gebieden (ver) buiten de Randstad is soms zelfs sprake van krimp en ligt de uitdaging niet in uitbreiding, maar het behoud van kwaliteit van de infrastructuur voor steeds minder inwoners. De concentratie van economische activiteiten in de Randstad en stedelijke gebieden leiden ertoe dat de inframarkt in Nederland in het algemeen hier bovendien eerder en sneller stijgt dan buiten deze gebieden. In Nederland zullen de vervangings- en renovatiemarkt en de waterbouwmarkt de komende periode toenemen, ongeacht de economische ontwikkeling. Zo ontstaan er kansen voor de gehele infra-sector zowel mkb als groot en zowel lokaal als landelijk georiënteerde bedrijven

De opgaven worden steeds integraler benaderd, complexer, moeten worden uitgevoerd in een beperkte ruimtelijke omgeving, en met een toenemend aantal stakeholders en (mee-)beslissers. Tegelijkertijd blijven de noodzakelijke investeringen die hiermee samenhangen achter bij de maatschappelijke behoefte. Dat vraagt van opdrachtgevers om hun belangen duidelijker op tafel te leggen, zodat de aanbieders daarop kunnen inspelen en zo de belangen van de vrager écht kunnen dienen; de markt vraagt om 'vraaginnovatie'.

2. Doelstelling: In 2018 hanteert minstens 50% van de provincies en gemeenten een minimumkwaliteitsniveau 'voldoende' voor onderhoud van infrastructuur, de financiële middelen die nodig zijn voor het handhaven van deze kwaliteitsondergrens zijn structureel op orde gebracht en worden niet (meer) worden ingezet als bezuinigingspost.

Er is grote urgentie om te komen tot veiligere, beter onderhouden en adequate infrastructuur. Zonder daadkrachtig beleidsmatig ingrijpen, vraaginnovatie en investeren, dreigt Nederland de kwaliteit van haar infrastructuur verder uit te hollen. De infrabedrijven zien een belangrijke gezamenlijke taak om de negatieve spiraal te doorbreken.

4.3 Innovatie van diensten en producten in de infrasector

Doelstelling: Bouwend Nederland zal de komende jaren pre-concurrentiële en co-creatieve samenwerking faciliteren. Hiervoor zet Bouwend Nederland actief in op de Bouwcampus en InnovatieBoost. In 2017 bestaat minstens de helft van de inzendingen van de, door Bouwend Nederland te organiseren InfraTechInnovatieprijs, uit innovatieve proces- en productvoorstellen vanuit infrabouwondernemingen .

Veranderende vragen vanuit opdrachtgevers en/of technologische ontwikkelingen geven aanleiding voor een structurele stimulering van de vernieuwing in diensten en producten die de infra-bouwsector ontwikkelt en aanbiedt. Regie en verantwoordelijkheden schuiven steeds meer op in de keten en iedereen moet zijn nieuwe rol en verantwoordelijkheid vinden en (kunnen) oppakken. De infrasector in den brede (ondernemingen, overheid, kennisinstellingen) kunnen deze uitdaging aan door samen, ook pre-concurrentieel, aan structurele kennis- en innovatieontwikkeling te doen en door vernieuwingen daadwerkelijk toe te passen in projecten/programma's en hier van te leren.

Bouwend Nederland zet in het bijzonder in op digitalisering van de infrastructuur als ondersteuner van innovatie in diensten en producten. De infrastructuursector kenmerkt zich tot nu toe als een sector die de digitale technologische voortuitgang nog beter kan gebruiken om fundamentele veranderingen door te voeren, met zoals in de telecom-, bank- en retailsector. Het ontwikkelen, integreren en toepassen van ICT-toepassingen, -systemen en diensten in de infrastructuur kan helpen om de infrastructuur voor te bereiden op de vragen in de toekomst: beter benut, veiliger, duurzamer, up-to-date informatie en kostenefficiënter.

4.4 Recycling en energiebesparing in de infrasector

Doelstelling: Bouwend Nederland kan in 2016 voor de infrasector meetbare en realistische duurzaamheidsdoelstellingen formuleren.

De vraag naar duurzame producten neemt toe. Dat begint al door de keuze voor niet-giftige, duurzaam geproduceerde, gerecyclede en/of hernieuwbare onderdelen of grondstoffen, goede

kwaliteit van producten die daardoor langer mee gaan en productieprocessen die minder water en energie nodig hebben. Infrabedrijven zullen in de komende jaren een leidende rol gaan spelen in de circulaire economie. Dat brengt veel kansen voor ondernemers: meer ketensamenwerking, innovatie, minder grondstoffenverbruik en minder afval.

Recycling en energiebesparing in het bijzonder bieden grote marktkansen voor ondernemingen in de infrasector, en worden steeds vaker bepalend in infraprojecten. Toeleveranciers en infrabedrijven ontwikkelen innovatieve oplossingen op het gebied van duurzame en recyclebare infrastructuur, maar krijgen niet altijd de kans om deze in de uitvoering toe te passen. Concurrenterend zijn als infrabedrijf betekent in de nabije toekomst het voeren van duurzaamheid gerichte bedrijfsprocessen. Dit heeft grote effecten op bouwbedrijven ten aanzien van benodigde technische-, advies- en marketing competenties en ketensamenwerking. Er zijn echter nog geen meetbare en realistische doelstellingen op het gebied van circulaire economie en energiebesparing geformuleerd voor de infrastructuur.

5. Wat is de inzet richting de ketenpartners?

Bouwend Nederland en haar leden versterken de komende jaren hun banden met partners in de infrastructuurketen. Belangrijke partners vormen koepelverenigingen (VNO-NCW/MKB-Nederland, IPO, VNG, Unie van Waterschappen), brancheverenigingen (Vereniging voor Waterbouwers, BLN, EVO, TLN), belangenverenigingen (ANWB, Fietsersbond, Ouderenbond), opdrachtgevers (Rijkswaterstaat, ProRail, provincies, gemeenten, waterschappen, bedrijven), politiek (Kamerleden, wethouders, gedeputeerden, gemeenteraadsleden, Provinciale Statenleden) en kennisinstellingen/kennisaanagers (Bouwcampus, CROW, NEN, COB, TNO, EIB). Bouwend Nederland zal, met haar leden, regelmatig overleg voeren met haar ketenpartners, deelt zo veel als mogelijk de bij haar bekende kennis. Bouwend Nederland ondersteunt en/of vraagt steun bij belangenbehartiging op het gebied van infrastructuur. Bouwend Nederland zet zich in om de dialoog over wederzijdse vraag en aanbod op alle niveaus bij elkaar te brengen en te faciliteren.

6. Ondersteuning voor en met de leden

Bouwend Nederland heeft binnen de vereniging een proactieve coördinerende rol om de inhoudelijke samenhang tussen activiteiten van de regio's, vakgroepen en landelijke accountmanagers op het gebied van infrastructuurmarkt te versterken en te bewaken. De leden hebben een toetsende en adviserende rol op de vakgroep/regio overstijgende thema's. De ingezette lijn met bijvoorbeeld het Actieplan Regionale en Lokale Infrastructuur en coördinatie van (vakgroep/regio)activiteiten wordt doorgezet.

Alle activiteiten die naar aanleiding van het vaststellen van deze Agenda wordt ontplooid vinden plaats in samenspraak en in samenwerking met leden (via onder andere ledenpanels, infraplatforms, vakgroepen en gemeentelijke bouw- en infraoverleggen) en opdrachtgevers en bestuurders.

Vragen en nadere informatie

Bouwend Nederland
Richard Mulder
Telefoon: 079 – 3 252 123
E-mail: r.mulder@bouwendnederland.nl